

Giải bài tập SGK Lịch sử 12:

Bài 21: Xây dựng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc, đấu tranh chống đế quốc Mỹ và chính quyền Sài Gòn ở miền Nam (1954-1965)

Câu 1: Tình hình nước ta sau Hiệp định Giơnevơ năm 1954 về Đông Dương như thế nào?

Trả lời:

* Miền Bắc

- Ngày 10 - 10 - 1954, quân ta tiếp quản Hà Nội
- Ngày 1 - 1 - 1955, Trung ương Đảng, Chính phủ và Hồ Chủ tịch trở về Thủ đô.
- Ngày 13 - 5 - 1955, lính Pháp cuối cùng rời khỏi Hải Phòng, miền Bắc hoàn toàn giải phóng.

* Miền Nam

- Tháng 5 - 1956, Pháp rút khỏi miền Nam khi chưa thực hiện hiệp thương tổng tuyển cử thống nhất Việt Nam theo điều khoản của Hiệp định Giơnevơ..
 - Mỹ thay Pháp, dựng chính quyền Ngô Đình Diệm ở miền Nam, thực hiện âm mưu chia cắt Việt Nam, biến miền Nam Việt Nam thành thuộc địa kiểu mới, xây dựng căn cứ quân sự của Mỹ ở Đông Dương và Đông Nam Á.
- => Đất nước bị chia cắt thành hai miền, miền Bắc được thống nhất thực hiện nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội, miền Nam tiếp tục cách mạng dân tộc dân chủ, đấu tranh thống nhất đất nước.

Câu 2: Miền Bắc đã đạt được những thành tựu gì trong công cuộc khôi phục kinh tế, hàn gắn vết thương chiến tranh?

Trả lời:

- Hoàn thành cải cách ruộng đất.
- Nông nghiệp: Nông dân hăng hái khẩn hoang, sắm sửa nông cụ, xây dựng nhiều công trình thủy lợi.

- Công nghiệp: Khôi phục và mở rộng hầu hết các nhà máy, xí nghiệp bị phá hỏng, xây dựng thêm một số nhà máy mới: cơ khí Hà Nội, gỗ Cầu Đường...
- Thủ công nghiệp, thương nghiệp: Khôi phục, bảo đảm cung cấp nhiều mặt hàng tiêu dùng thiết yếu cho nhân dân. Mở rộng ngoại thương.
- Giao thông vận tải: Khôi phục các tuyến đường sắt, sửa chữa và làm mới đường ô tô, đường hàng không quốc tế được khai thông.
- Văn hóa, giáo dục, y tế được đẩy mạnh, hệ thống y tế chăm sóc sức khỏe cho nhân dân được quan tâm xây dựng.

Câu 3: Công cuộc cải tạo quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc từ năm 1958 đến năm 1960 đã đạt được những thành tựu và có hạn chế gì?

Trả lời:

* Thành tựu

- Phong trào xây dựng hợp tác xã diễn ra sôi nổi. Cuối năm 1960, có trên 85% hộ nông dân với 70% ruộng đất vào hợp tác xã nông nghiệp.
- Cải tạo thành phần tư sản dân tộc. Cuối năm 1960, có hơn 95% số hộ tư sản vào công tư hợp doanh.
- Phát triển thành phần kinh tế quốc doanh. Năm 1960, miền Bắc có 172 xí nghiệp quốc doanh và hơn 500 xí nghiệp địa phương.
- Văn hóa, giáo dục, y tế phát triển: Năm 1960, số học sinh tăng 80%, số sinh viên tăng gấp đôi, cơ sở y tế tăng 11 lần so với năm 1955.

* Hạn chế:

- Đồng nhất cải tạo với xóa bỏ tư hữu và các thành phần kinh tế các thể.
- Thực hiện sai các nguyên tắc xây dựng hợp tác.
- Chưa phát huy được tính chủ động, tích cực, sáng tạo của xã viên trong lao động sản xuất.

Câu 4: Phong trào đấu tranh chống chế độ Mĩ - Diệm của nhân dân ta ở miền Nam đã diễn ra như thế nào trong những năm đầu sau Hiệp định Giơnevơ năm 1954?

Trả lời:

- Cách mạng miền Nam chuyển từ đấu tranh vũ trang chống Pháp sang đấu tranh chính trị chống Mỹ - Diệm, đòi thi hành Hiệp định Giơnevơ năm 1954, bảo vệ hòa bình, giữ gìn và phát triển lực lượng cách mạng.
- Cuộc đấu tranh của nhân dân miền Nam vừa đòi Mỹ-Diệm thi hành Hiệp định Giơnevơ, đòi hiệp thương tổng tuyển cử tự do thống nhất đất nước, đòi các quyền tự do, dân sinh, dân chủ, vừa chống khủng bố, đàn áp, chống chiến dịch “tố cộng, diệt cộng”, chống trò hề “trung cầu dân ý”, “bầu cử quốc hội” của Ngô Đình Diệm.
- Tháng 8 - 1954, “phong trào hòa bình” của trí thức và tầng lớp nhân dân ở Sài Gòn - Chợ Lớn diễn ra sôi nổi.
- Mỹ - Diệm tăng cường khủng bố, đàn áp nhưng phong trào vẫn tiếp tục phát triển và lan rộng khắp các thành phố và nông thôn, lôi cuốn đông đảo tầng lớp nhân dân tham gia.

Câu 5: Phong trào “Đồng khởi” (1959 - 1960) ở miền Nam đã nổ ra trong hoàn cảnh như thế nào? Nêu diễn biến, kết quả và ý nghĩa của phong trào?

Trả lời:

* Hoàn cảnh:

- Giai đoạn 1957 - 1960, cách mạng miền Nam gặp muôn vàn khó khăn, tổn thất.
- Tháng 5 - 1957, Ngô Đình Diệm ban hành đạo luật đặt cộng sản ngoài vòng pháp luật, ra Luật 10/59, công khai chém giết, làm cho hàng vạn cán bộ, đảng viên bị giết hại, hàng chục vạn đồng bào yêu nước bị tù đầy.
- Tháng 1 - 1959, Hội nghị lần thứ 15 Ban Chấp hành trung ương Đảng đã quyết định để nhân dân miền Nam sử dụng bạo lực cách mạng để đánh đổ chính quyền Mỹ - Diệm.

* Diễn biến:

- Phong trào nổi dậy từ chỗ lẻ tẻ ở từng địa phương: Vĩnh Thạnh (Bình Định), Bác Ái (Ninh Thuận), Trà Bồng (Quảng Ngãi), rồi lan ra khắp miền Nam thành cao trào cách mạng, tiêu biểu là cuộc “Đồng khởi” ở Bến Tre.
- Tháng 1 - 1960, phong trào nổ ra ở ba xã điểm là Định Thủy, Phước Hiệp, Bình Khánh (Mỏ Cày - Bến Tre), rồi lan nhanh ra các tỉnh, huyện khác.
- Quần chúng nổi dậy giải tán chính quyền địch, thành lập Ủy ban nhân dân tự quản, thành lập lực lượng vũ trang, tịch thu ruộng đất của địa chủ, cường hào chia cho dân cày nghèo.

* Kết quả:

- Phong trào lan rộng khắp các tỉnh Nam Bộ, Tây Nguyên và Trung Bộ. Tính đến cuối năm 1960, ta đã làm chủ 600/1298 xã ở Nam Bộ, 904/3 829 thôn ở vùng núi các tỉnh Trung Bộ, 3 200/ 5 721 thôn ở Tây Nguyên.

* Ý nghĩa:

- Phong trào “Đồng khởi” giáng đòn nặng nề vào chính sách thực dân mới của Mĩ, làm lung lay tận gốc chính quyền tay sai Ngô Đình Diệm, đánh dấu bước phát triển của cách mạng miền Nam chuyển từ thế giữ gìn lực lượng sang thế tiến công.

- Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam ra đời (20 - 10 - 1960)

Câu 6: Hãy nêu những thành tựu chủ yếu về kinh tế và xã hội của cách mạng miền Bắc từ năm 1954 đến năm 1965?

Lời giải:

* Giai đoạn 1954 - 1960:

- Hoàn thành cải cách ruộng đất, khôi phục kinh tế và hàn gắn vết thương chiến tranh.

- Nông nghiệp: Nông dân hăng hái khẩn hoang, sắm sửa nông cụ, xây dựng nhiều công trình thủy lợi.

- Công nghiệp: Khôi phục và mở rộng hầu hết các nhà máy, xí nghiệp bị phá hỏng, xây dựng thêm một số nhà máy mới: cơ khí Hà Nội, gỗ Cầu Đường...

- Thủ công nghiệp, thương nghiệp: Khôi phục, bảo đảm cung cấp nhiều mặt hàng tiêu dùng thiết yếu cho nhân dân. Mở rộng ngoại thương.

- Giao thông vận tải: Khôi phục các tuyến đường sắt, sửa chữa và làm mới đường ô tô, đường hàng không quốc tế được khai thông.

- Văn hóa, giáo dục, y tế được đẩy mạnh, hệ thống y tế chăm sóc sức khỏe cho nhân dân được quan tâm xây dựng.

* Giai đoạn 1961 - 1965:

- Công nghiệp:

+ Giai đoạn 1961 - 1965, có 100 cơ sở sản xuất mới được xây dựng, nhiều nhà máy được mở rộng.

+ Công nghiệp quốc doanh chiếm tỉ trọng 93% trong tổng giá trị sản lượng công nghiệp toàn miền Bắc, giữ vai trò chủ đạo trong nền kinh tế quốc dân.

+ Công nghiệp nhẹ cùng với tiểu thủ công nghiệp đã giải quyết được 80% hàng tiêu dùng thiết yếu cho nhân dân.

- Nông nghiệp:

+ Thực hiện chủ trương xây dựng hợp tác xã sản xuất nông nghiệp bậc cao.

+ Áp dụng nhiều thành tựu khoa học kỹ thuật vào sản xuất.

+ Hệ thống thủy nông phát triển, nhiều công trình được xây dựng.

+ Năng suất tăng cao, vượt 5 tấn thóc trên 1 hecta.

- Thương nghiệp quốc doanh được Nhà nước ưu tiên phát triển, chiếm lĩnh được thị trường, góp phần vào phát triển kinh tế, củng cố quan hệ sản xuất mới, ổn định và cải thiện đời sống nhân dân.

- Hệ thống giao thông được củng cố. Việc đi lại trong nước và giao thông quốc tế thuận lợi hơn trước.

- Hệ thống giáo dục từ phổ thông đến đại học phát triển nhanh.

- Hệ thống y tế, chăm sóc sức khỏe được đầu tư phát triển, khoảng 6 000 cơ sở y tế được xây dựng.

- Miền Bắc đã làm tròn nhiệm vụ chi viện cho tiền tuyến miền Nam, phục vụ sự nghiệp giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

Câu 7: Bằng những sự kiện lịch sử tiêu biểu, chứng minh phong trào “Đồng khởi” (1959 - 1960) đã chuyển cách mạng miền Nam từ giữ gìn lực lượng sang thế tiến công?

Lời giải:

- Trước phong trào “Đồng khởi”, nhân dân miền Nam đấu tranh hòa bình, giữ gìn và phát triển lực lượng cách mạng.

- Tháng 1 - 1959, Hội nghị lần thứ 15 Ban Chấp hành trung ương Đảng đã quyết định để nhân dân miền Nam sử dụng bạo lực cách mạng để đánh đổ chính quyền Mĩ - Diệm.

- Quân chúng nổi dậy giải tán chính quyền địch, thành lập Ủy ban nhân dân tự quản, thành lập lực lượng vũ trang, tịch thu ruộng đất của địa chủ, cường hào chia cho dân cày nghèo.
 - Thành lập Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam ra đời (20 - 10 - 1960).
- => Đánh dấu bước nhảy vọt của cách mạng Việt Nam từ thế giữ gìn sang thế tiến công.